

Rumfanget på asketræplateauet

Jørgen Bærenholdt og Marianne Hald (red): Udeskole – i teori og praksis

Dafolo

250 sider, 310 kr.

Bodil Christensen

”Midt i skolegården står et asketræ på et plateau af jord og beton. Det har det gjort i al den tid, eleverne i 5. klasse har gået på skolen. (...) En dobbelttime i maj er skolegården omdrejningspunkt for 5. klasses matematikundervisning. Eleverne arbejder med måleenheder, rumfang og matematisk modellering.”

Det er matematik, det er undersøgende arbejde, men det er også en undervisning, der tager afsæt i udeskole-teori og praksis. teoretisk belæg i bogen ”Udeskole i teori og praksis”.

Her kan man læse om en praksis, man måske selv har erfaret, men den giver også et teoretisk belæg for, at udeskolekonceptet har nogle kvaliteter, der gerne må implementeres i alle fag i alle skoler. ”Udeskole i teori og praksis” er en samling ”udeskoleartikler”, hvor redaktørerne Marianne Hald og Jørgen Bærenholdt har fået samlet et hold af ”udeskoleentusiaster”, der alle ved noget om såvel teori som praksis. Bogen henvender sig til lærere og pædagoger i skolen, til lærerstuderende og pædagogstuderende og til alle, der har interesse for skolen.

Udeskole er ikke blot skolen, der er ude under åben himmel. Definitionen lyder således fra forfatterne: ”Udeskole er en undervisningsmetode, hvor skolen åbner sig mod det omgivende samfund og inddrager naturen, kulturen og samfundet i skoledagen. Udeskole er en integreret del af et sammenhængende undervisningsforløb, hvor dele af undervisningen flyttes ud i nærmiljøet, med udgangspunkt i faglige mål og med regelmæssige aktiviteter både ude og inde.

Udeskole bidrager til, at eleverne gennem krop og sanser får personlige og konkrete erfaringer med fagenes fænomener, metoder, perspektiver og anvendelse. Der lægges vægt på kreativitet samt undersøgende og praktisk arbejde.”

Bogen er delt i fire dele, og der introduceres hertil af Marianne Hald i den korte indledning. Første del giver den teoretiske baggrund og her finder man en didaktisk grafisk model over ”udeskoledidaktikken”. Anden del har eksempler på udeskole i mange af folkeskolens fag. Dansk, sprog, matematik, naturfag, madkundskab og historie. Tredje del er tre kapitler med fokus på udeskolens særlige potentiale for elever med ”særlige undervisningsbehov”. Bevægelse i undervisningen, elevernes sproglige udvikling, samarbejde med eksterne aktører og udeskolens motivationsfaktor er overskrifter for kapitlerne i fjerde del.

Kapitlerne er (for de fleste vedkommende) indledt med en illustrativ case. Herefter udfoldes kapitlets tema i klare og korte afsnit. Der afsluttes med tre – fire studiespørgsmål, der kan være interessante at diskutere, når bogen bruges i uddannelsesøjemed. Endelig er der til hvert kapitel en litteraturliste, så man kan læse mere, hvis man ønsker tematikken uddybet. Efter stikordregisteret præsenteres forfatterne, der alle har tilknytning til Professionshøjskolen UCN, Aalborg. Alle har såvel den teoretiske som den praktiske erfaring med udeskole, og det er dette, der gør bogen særdeles anvendelig, når lærere (og studerende) skal hente såvel inspiration til praksis som teoretiske begrundelser for de pædagogiske valg.

I et af de første kapitler kommer Ida Damsø Christiansen og Marianne Hald med en række praktiske anvisninger på, hvordan man kan gå til udeskole som nybegynder. Her har de ti gode råd:

1. Sørg for at eleverne ved, hvad de skal, så de har tøj og mad med til at være udendørs.
2. Grej og udstyr. Lav en klar fordeling, så alle ved, hvem der har ansvaret for at medbringe og transportere det grej, der skal bruges.
3. Klare instruktioner. Sørg for at eleverne ved, hvad de skal, før de ”slippes løs”.
4. Klar struktur. Præsenter en klar struktur for udebesøg. Giv eleverne indblik i dagens program. Aftal tider for pauser, hjemtur og opsamling.
5. Samlingspunkt. Vælg et samlingssted ude, hvor man altid kan få fælles beskeder. Det kan være fire kegler eller et træ eller en bæk.
6. Samlingssignal. Fortæl eleverne, hvordan det vil lyde, når de skal samles.
7. Gåmakker. Hvis det er de mindre klasser, så giv dem en fast gåmakker ud og hjem.
8. Hold fokus. Opsamlinger skal ske undervejs, hvis eleverne mister fokus. Hvad har I gjort? Hvad har I lært? Hvad skal I nu? Spørg!
9. Lærerrollen. Overvej hvordan eleverne kan samarbejde og være aktivt deltagende. Læreren skal stilladsere og støtte undervejs.
10. Fotos. Fasthold det faglige indhold med fotos, men overhold GDPR. Elektroniske devices kan beskyttes fra mad, fugt, regn, sne med husholdningsfilm. Det påvirker ikke touch-funktionen.

Det er også et håndværk at blive god til at være ”udeskole-lærer”. Man kan snildt lave en hel del fejl, det lærer man af. Bogen her giver et godt billede af, hvordan man undgår de mest basale fejl.

Det er en bog, der henvender sig til praksisfeltet. Derfor kan det undre, at forordet er skrevet i en helt anden stil end det øvrige indhold. Forordet er på seks sider, og der er fire siders litteraturliste hertil. Det er Theresa Schilhab, der er forfatteren til forordet, og som den eneste gør hun brug af mange, mange referencer efter Harvard-referencesystemet. Det betyder, at netop forordet signalerer noget helt andet end resten af bogen. Det giver et tungt teoretisk signal, hvor målgruppen i praksisfeltet forhåbentlig ikke falder fra. Det ville være ærgerligt. Det er nemlig ”Udeskole i teori og praksis” der er bogens anliggende. Teori og praksis står sideordnet. Det er derfor, det er en vigtig bog.

P.S. Og skulle nogen sidde og tænke: Hvad var rumfanget på asketræplateauet fra indledningens matematikundervisning, så er svaret her: Efter udregning ved hjælp af en papkasse som måleenhed, så er rumfanget et sted omkring 81 papkasser. Måske 90. Måske 60. Prøv selv.

Bodil Christensen, lektor ved Læreruddannelsen i Aalborg, UC Nordjylland